

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 97/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Svrčekom, advokátska kancelária, Dončova 1443/5, Ružomberok, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Ružomberok v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 20/2016 a jeho rozsudkom z 8. novembra 2017, ako aj postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 4/2018 a jeho rozsudkom z 13. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 20/2016 a jeho rozsudkom z 8. novembra 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 4/2018 a jeho rozsudkom z 13. marca 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 1 T 20/2016-3136 z 8. novembra 2017 bol sťažovateľ spolu s ďalším obžalovaným [REDAKOVANÉ] vystupujúcim ako [REDAKOVANÉ] uznaný vinným za to, že žiadal finančné prostriedky od 4 konkrétne označených osôb ako krátkodobé pôžičky (napríklad na obchod s hubami, dotiahnutie rozbehnutého obchodu, zakúpenie, rekonštrukciu a následné odpredanie bytového domu a podobne), ktoré im mal vrátiť zo zrealizovaných obchodov a ktoré neskôr prezentoval ako investície do podielu týchto osôb na spoločnom podnikaní a realizovaní obchodu v oblasti mrazených húb do siete hotelov vo viacerých štátoch, čím spôsobil poškodeným celkovú škodu vo výške najmenej 1 788 051 €, teda na škodu cudzieho majetku seba obohatil tým, že uviedol niekoho do omylu, a spôsobil tak škodu veľkého rozsahu, čím spáchal pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona v spolupáchateľstve. Bol mu za to uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov.

3. Na základe odvolania prokurátora rozsudkom krajského súdu č. k. 1 To 4/2018-3219 z 13. marca 2018 bol rozsudok okresného súdu zrušený vo výroku o treste a o náhrade škody s tým, že pri nezmenenom výroku o vine a ochrannom dohľade bol sťažovateľovi uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov nepodmienečne so zaradením na výkon trestu do ústavu s maximálnym stupňom stráženia. Bol mu tiež uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu vo výmere 3 rokov. Zároveň bolo odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu zamietnuté.

4. Konanie, ktoré bolo všeobecnými súdmi posúdené ako zločin podvodu, spočívalo v tom, že približne od marca 2011 do novembra 2014 sťažovateľ pýtal od poškodených peniaze na obchod s hubami, ktorý sa napokon ukázal ako neexistujúci, ako aj na projekt prestavby budovy v Starej Ľubovni, ktorý sa nepodarilo realizovať.

5. Sťažovateľ od začiatku trestného stíhania tvrdil, že nikdy nevedel o tom, že obchod s hubami neexistuje a že by získavaním peňazí naň od poškodených ako veriteľov sa dopúšťal podvodu. Taktiež rekonštrukcia budovy v Starej Ľubovni bola reálnym projektom, na ktorý sa však nepodarilo zohnať dostatok peňazí, keďže subjekt, ktorý mal poskytnúť úver, ho ponúkol v nedostačujúcej výške. V prípade sťažovateľa preto absentuje subjektívna stránka ako obligatórny znak skutkovej podstaty trestného činu.

6. Počas celého trestného konania sa sťažovateľ snažil predkladať dôkazy preukazujúce jeho nevinu, hoci to nebolo jeho povinnosťou. S týmito dôkazmi sa však všeobecné sudy nijako nevysporiadali, čím porušili čl. 46 ods. 1 ústavy.

7. Dôkazmi svedčiacimi o nevine sťažovateľa boli výpovede svedkov [REDACTED]. Títo všetci potvrdili, že sťažovateľ obchodu s hubami veril. Pokiaľ mu teda veril, nemohol mať vedomosť o jeho neexistencii a o tom, že požadovaním peňazí uvádza poškodených do omylu. Aj svedkovia [REDACTED] uviedli, že sťažovateľ by takéto niečo ani nebol schopný spáchať. Všeobecné sudy však vôbec neuviedli, ako tieto dôkazy vyhodnotili, resp. prečo im neprikladali význam.

8. Podľa názoru sťažovateľa jeho nevinu preukazovali najmä odposluchy telefonátov uskutočnených medzi ním a [REDAKOVANÉ] ako aj medzi ním a [REDAKOVANÉ] ktoré boli zaznamenané pri odpočúvaní telekomunikačnej prevádzky na telefónnom čísle používanom sťažovateľom. Tieto hovory boli zaznamenané v decembri 2014 a v januári 2015, teda na samom konci tvrdeného obchodu s hubami. Na hlavnom pojednávaní boli záznamy odposluchov prehraté, sťažovateľ sa k nim vyjadril a obhajca sa s nimi podrobne zaoberal v záverečnej reči, pričom poukázal na to, ktoré odposluchy preukazujú nevinu sťažovateľa a z akého dôvodu. Išlo pritom o 10 telefonátov, z ktorých vyplynuli závažné skutočnosti.

9. Z hovoru č. 58 z 5. decembra 2014 vyplynulo, že [REDAKOVANÉ] vraví sťažovateľovi, že v pondelok bude mať na účte 1 000 000 € a že momentálne je v Brne. Malo ísť o peniaze z obchodu s hubami. Pokiaľ by tieto dve osoby spoločne páchali podvod spočívajúci v neexistujúcom obchode s hubami, nebol by toto [REDAKOVANÉ] vravel sťažovateľovi, boli by sa rozprávali úplne inak, teda nie tak, že z tohto neexistujúceho obchodu má byť nejaký zisk.

10. V hovoroch č. 58 z 5. decembra 2014 a č. 103 zo 7. decembra 2014 sa sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] rozprávajú o [REDAKOVANÉ] a o tom, že je v zahraničí. Je zrejmé, že sťažovateľ pri týchto rozhovoroch nemá žiadnu vedomosť o tom, že osoba, o ktorej sa hovorí, nie je [REDAKOVANÉ], ale [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom na dĺžku trvania neexistujúceho obchodu s hubami je nemysliteľné, aby sa dvaja spolupáchatelia podvodu (ako to tvrdia všeobecné súdy) rozprávali o treťom spolupáchateľovi tak, že jeden z nich (sťažovateľ) ani nevie, že [REDAKOVANÉ] je v skutočnosti [REDAKOVANÉ].

11. Aj z rozhovoru č. 134 vyplýva, že sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] sa vôbec nerozprávajú tak, ako keby boli dohodnutí na podvode. [REDAKOVANÉ] hovorí sťažovateľovi, že potrebuje peniaze na cestu a že potom má prísť za ním aj sťažovateľ. Ďalej sa rozprávajú o tom, že je potrebné ostatných zúčastnených na obchode povyplácať, o čom by sa neboli rozprávali, keby boli bývali dohodnutí na spoločnom podvodnom konaní. [REDAKOVANÉ] ďalej hovorí sťažovateľovi, že mu ešte večer zavolá z Dubaja.

Je zrejmé, že sťažovateľ si myslí, že [REDACTED] dotahuje obchod s hubami v Dubaji a že po posledných krokoch budú z neho vyplatené peniaze a následne rozdelené medzi poškodenými ako veriteľmi.

12. V hovore č. 173 sa sťažovateľ a [REDACTED] rozprávajú o vybavovaní peňazí na obchod, nie o podvode na poškodených. [REDACTED] hovorí sťažovateľovi, že potrebuje peniaze, aby mohol vycestovať do zahraničia pre účel dokončenia obchodu s hubami, že ide volať „majiteľovi“. Opäť tak pred sťažovateľom vytvára dojem, že dotahuje obchod s hubami.

13. V hovore č. 209 [REDACTED] vraví sťažovateľovi, že je v Dubaji a že peniaze z obchodu s hubami sú už vybavené. Hovorí: „... peniaze sú, nerozumieš?“ [REDACTED] vraví, že [REDACTED] mu deň predtým poslal 3 000 €, čo istotne nie je pravda, keďže [REDACTED] sa priznal k spáchaniu podvodu v zmysle obžaloby. Ďalej [REDACTED] hovorí, ako keby skutočne bol na mieste, že mu niekto ukazuje, aby išiel dnu, čo malo sťažovateľa presvedčiť o tom, že obchod s hubami sa už dokončuje.

14. V hovore č. 213 sa sťažovateľ pýta [REDACTED], či deň predtým posielal [REDACTED] 3 000 €, čo mu [REDACTED] potvrdil. Keďže [REDACTED] priznal, že obchod s hubami bol fiktívny, je zrejmé, že sťažovateľovi klamal.

15. V hovore č. 224 sťažovateľ hovorí [REDACTED], že [REDACTED] nesúhlasí s tým, aby všetky zarobené peniaze dostal [REDACTED], že najprv má +byť jemu ([REDACTED]) vyplatených 650 000 € alebo aspoň 500 000 €, pričom na zvyšnú sumu sa podpíše dlžobný úpis. Pokiaľ by sťažovateľ mal páchať podvod na poškodených, nehovoril by spolupáchateľovi tohto podvodu, akým spôsobom sa majú deliť získané peniaze medzi jednotlivých veriteľov. Z tohto rozhovoru vyplýva, že sťažovateľ očakáva výnos z obchodu s hubami a chce ho rozdeľovať medzi veriteľov.

16. Taktiež v hovore č. 228 dáva [REDACTED] sťažovateľovi pokyny týkajúce sa vycestovania sťažovateľa do Dubaja a do Paríža, že má z Paríža zobrať nejaké papiere.

██████████ ďalej hovorí, že nejaká ďalšia reštaurácia chce od nich 2 tony húb „jednotiek“ a že peniaze vyplatia hneď na ruku. Teda ešte 9. decembra 2014 ██████████ hovorí so sťažovateľom tak, že sa doťahuje obchod s hubami v Paríži a Dubaji a že sa črtá ďalší obchod, pri ktorom bude možné predat' 2 tony húb. Nie je zrejmé, ako mohol z takéhoto rozhovoru dospieť okresný súd k záveru, že sťažovateľ mal vedomosť o neexistencii obchodu s hubami.

17. V hovore č. 234 presviedča ██████████ sťažovateľa, že predsa chce, aby dokončili obchod s hubami, a teda má presvedčiť ██████████, aby zabezpečil ďalšie peniaze.

18. V hovore č. 245 sa ██████████ sťažovateľa pýta, či s ██████████ vybavil nejaké peniaze, vyhráza sa, že ak on nebude chcieť, nikto zo zúčastnených nedostane nič. Stavia sa do polohy, že celý obchod s hubami má v rukách on. Je jasné, že chce sťažovateľa dotlačiť k tomu, aby zohnal ďalšie peniaze na dokončenie obchodu s hubami. ██████████ presviedča sťažovateľa, že ostatní zúčastnení chcú sťažovateľa i ██████████ odstrániť a že sa chcú k obchodu dostať mimo nich.

19. Je úplne vylúčené, že by takéto rozhovory mohli prebiehať medzi osobami, ktoré sú dohodnuté na páchaní trestného činu podvodu. Je zrejmé, že sťažovateľ v danom čase veril v existenciu obchodu s hubami, keďže na základe pokynov ██████████ chcel vycestovať do zahraničia, aby sa obchod s hubami dokončil, pričom obchod sa mal realizovať na jeho spoločnosť ██████████. Zároveň z týchto rozhovorov vyplýva, že sťažovateľ chcel medzi veriteľov deliť peniaze získané z obchodu s hubami. Okresný súd sa s týmito dôkazmi nijako nevysporiadal, vôbec neuviedol, ako takéto dôkazy vyhodnotil a prečo im neprikladal žiadny význam. V tomto smere je rozsudok okresného súdu nepreskúmateľný. V súvislosti s vykonanými odposluchmi telefonických hovorov iba uviedol, že sťažovateľ „*vo veci vystupoval aktívne*“. Sťažovateľ však nikdy nepopieral, že od poškodených pýtal peniaze na obchod s hubami či na rekonštrukciu budovy v Starej Ľubovni. Samotné aktívne vystupovanie (pýtanie peňazí) však ešte nedokazuje úmysel uviesť niekoho do omylu a spôsobiť na jeho majetku škodu.

20. Uvedená vada odôvodnenia rozsudku okresného súdu nebola odstránená ani krajským súdom, hoci v odvolaní sťažovateľa bolo podrobne uvedené to isté, ako pri záverečnej reči (teda ktoré odposluchy preukazujú jeho nevinu a z akého dôvodu). Krajský súd sa však týmito dôkazmi nezaoberal, logicky nevysvetlil, prečo nepreukazujú to, čo sťažovateľ tvrdil. Uviedol iba, že z týchto záznamov vyplýva, že odsúdení sa dohadujú, ako budú komunikovať s poškodenými so zameraním na situáciu, keď mal peniaze poskytnúť [REDAKOVANÉ]. Ten chcel od sťažovateľa nejaký doklad o obchode s hubami, avšak sťažovateľ nijaký nemal, a preto ho pýtal od [REDAKOVANÉ], ktorý mu povedal, že ani on nič nemá, že obchod organizuje [REDAKOVANÉ] (teda jeho brat [REDAKOVANÉ]) a že má [REDAKOVANÉ] povedať, že mu [REDAKOVANÉ] pošle dokumenty na mail. Z takéhoto rozhovoru však nevyplyva, že sťažovateľ vedel o neexistencii obchodu s hubami, veď on ani nevedel, že [REDAKOVANÉ] je [REDAKOVANÉ].

21. Podľa názoru sťažovateľa jeho nevinu preukazovali aj ďalšie dôkazy.

22. Z listu vlastníctva, ktorý okresný súd oboznámil na hlavnom pojednávaní, vyplýva, že na majetok sťažovateľa je vedený konkurz, ktorý nasleduje po viacerých exekúciách. Manželka sťažovateľa na hlavnom pojednávaní okresného súdu 15. júna 2016 uviedla, že posledných 6 rokov boli ich majetkové pomery veľmi zlé: „Žijeme len z toho, čo nám dajú druhí, či už sestra, alebo rodičia. Ja deťom nemôžem zaplatiť ani obedy.“ Svedkyňa uviedla, že sťažovateľ vložil do obchodu s hubami peniaze, predal jej šperky, ako aj materiál, ktorý mal v podniku. Aj z potvrdenia o dlhoch na zdravotnom a sociálnom poistení vyplýva, že sťažovateľ mal k 12. januáru 2015 dlh na sociálnom poistení vo výške 3 385,37 € a na zdravotnom poistení vo výške 3 042,83 €. Manželka sťažovateľa potvrdila, že sťažovateľovi odmietli vyšetrenie z dôvodu nezaplateného poistného na zdravotné poistenie. Pokiaľ by bolo pravdou, ako tvrdí všeobecný súd, že sťažovateľ sa chcel zhojiť na svojich stratách, bol by to z peňazí vyzbieraných od poškodených či iných veriteľov spravil. Je úplne nemysliteľné, aby z takého obrovského množstva peňazí nepoužil nejakú časť na splatenie dlhov z podnikania, na pomoc svojej rodine a na splatenie poistného zdravotného poistenia. Keďže sťažovateľ nič také nespravil, ale naďalej dával či zháňal peniaze na obchod s hubami, je zrejmé, že veril v existenciu tohto obchodu a zisku,

ktorý sa mal z neho dosiahnuť. Ani s týmito tvrdeniami a dôkazmi sa všeobecné sudy nevysporiadali. Nemuseli ich síce posúdiť tak ako sťažovateľ, ale zato boli povinné dať mu na takéto závažné tvrdenia (prinajmenšom nepriamo preukazujúce jeho nevinu) relevantnú odpoveď.

23. Poškodený [REDACTED] na hlavnom pojednávaní 14. júna 2017 uviedol, že bol párkrát u sťažovateľa, čo môže potvrdiť aj jeho manželka, a pýtal sa ho, či to nie je podvod. Sťažovateľ tomu veril. V odpovedi na otázku obhajcu, či sa sťažovateľ niekedy vyhýbal podpisovaniu, uviedol, že nikdy a že veril tomu ako poškodený. Aj jeho syn [REDACTED] na tom istom hlavnom pojednávaní uviedol, že na sťažovateľovi bolo vidieť, že on sám bol presvedčený, že peniaze prídu. Taktiež manželka sťažovateľa ([REDACTED]) uviedla, že o tom, že ide o podvod, sa dozvedela od obhajcu v čase, keď sťažovateľa zobrali policajti, teda po rozhodnutí o vzatí sťažovateľa do väzby. Keď obhajca tieto skutočnosti manželke sťažovateľa oznamoval, bola v šoku a plakala. Je nemysliteľné, aby počas 4 rokov dávania peňazí na obchod s hubami mohol sťažovateľ manželke zatajiť, že tento obchod je podvod.

24. Všeobecné sudy sa ani týmto dôkazom nevenovali, hoci na ne sťažovateľ viackrát upozorňoval.

25. Dňa 9. marca 2017 bol okresnému súdu doručený list [REDACTED], ktorý v tom čase vykonával trest odňatia slobody a v ústave na výkon trestu odňatia slobody sa stretol so sťažovateľom a s [REDACTED]. V liste napísal, že v sektore, v ktorom je umiestnená jeho cela, ako aj na pracovisku, prichádza do kontaktu so sťažovateľom a s [REDACTED]. Koncom minulého roka sa dozvedel od [REDACTED], že tento zneužil dôveru sťažovateľa a vylákal od neho peniaze. [REDACTED] [REDACTED] so smiechom hovoril (chvastal sa), aký je sťažovateľ hlúpy a ako ho jednoducho prostredníctvom príbehu o biznise s hubami pripravil o všetko, čo mal. Doslova použil termín „biely kôň“. Na hlavnom pojednávaní okresného súdu 31. mája 2017 [REDACTED] potvrdil obsah listu a zároveň objasnil dôvod, prečo [REDACTED] nechce

svojou výpoveďou sťažovateľovi pomôcť, hoci by mohol. ■■■■■ totiž uviedol, že „*Tak mu treba, že si pôjde na 20 rokov sadnúť do basy, nech tam zhnije.*“.

26. Okresný súd v odôvodnení rozsudku vôbec neuviedol, ako s listom ■■■■■ a jeho výsluchom naložil a prečo mu neprikladal žiadny význam. To isté platí aj o listoch ■■■■■ a ■■■■■, ktoré síce boli na hlavnom pojednávaní prečítané, ale návrh na výsluch týchto svedkov bol zamietnutý. Z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, prečo okresný súd nepovažoval za potrebné tieto výsluchy vykonať. Okresnému súdu uniklo, že sťažovateľ bol aj s rodinou na mizine aj v čase, keď obchod s hubami končil, hoci počas 4 rokov prevzal od veriteľov veľké množstvo peňazí.

27. Ani krajský súd sa s týmito okolnosťami nijako nezaoberal, keď v odôvodnení rozsudku uviedol iba vo všeobecnej rovine, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania na to, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a s hodnotením dôkazov; právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania v konaní úspešný. Hoci s týmito závermi krajského súdu možno súhlasiť, treba podľa názoru sťažovateľa zdôrazniť, že jeho základnému právu na súdnu ochranu zodpovedá povinnosť súdu vyrovnať sa v odôvodnení rozhodnutia s jeho argumentmi.

28. Okrem porušenia práva na súdnu ochranu sťažovateľ namieta aj porušenie práva na obhajobu, ktoré je zaručené v čl. 50 ods. 3 ústavy. K namietanému porušeniu tohto základného práva došlo ignorovaním dôkazov svedčiacich v prospech sťažovateľa (zvukových záznamov telefonických hovorov, výpovedí poškodených a svedkov vrátane manželky sťažovateľa).

29. Tým, že všeobecné súdy opreli svoje rozsudky iba o dôkazy svedčiace v neprospech sťažovateľa, porušili aj zásadu voľného hodnotenia dôkazov podľa ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku a nevysvetlili, prečo vybrali iba dôkazy svedčiace v neprospech sťažovateľa, prečo nevyhoveli niektorým návrhom na vykonanie dokazovania a prečo nereagovali na argumenty obhajoby.

30. Porušenie práva na obhajobu spočíva napokon aj v tom, že okresný súd dotváral negatívnu dôkaznú situáciu, teda svojimi úvahami dotváral dôkaznú situáciu v neprospech sťažovateľa.

31. Proti rozsudkom okresného súdu a krajského súdu podal sťažovateľ už v minulosti ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentoval obdobne, ako v tejto ústavnej sťažnosti. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 516/2018-10 z 27. septembra 2018 bola ústavná sťažnosť odmietnutá s poukazom na to, že nevyužil možnosť podať dovolanie proti rozsudku krajského súdu.

32. Sťažovateľ spočiatku dovolanie naozaj nepodal s ohľadom na známe stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podľa ktorého subjektívna stránka trestného činu je skutkovou (nie právnou) otázkou, a preto ju dovolací súd pri podaní dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže skúmať. Napriek tomu sťažovateľ vzhľadom na názor ústavného súdu dovolanie podal, avšak uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 62/2019 zo 6. novembra 2019 bolo dovolanie odmietnuté práve s poukazom na uvedené zásadné stanovisko. Uznesenie najvyššieho súdu bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 19. novembra 2019.

33. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 1To/4/2018-3219 z 13.3.2018 z rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č. k. 1T/20/2016-3136 z 8.11.2017 bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na obhajobu podľa článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 1To/4/2018-3219 z 13.3.2018 a rozsudok Okresného súdu Ružomberok č. k. 1T/20/2016-3136 z 8.11.2017 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Ružomberok na ďalšie konanie.“

34. Napokon sťažovateľ žiada, aby ústavný súd postupom podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „starý zákon o ústavnom súde“) dočasným opatrením odložil vykonateľnosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu.

II.

Relevantná právna úprava

35. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

36. Podľa § 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené

37. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

38. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

39. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane zákonných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

40. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

41. Ústavný súd v úvode poznamenáva, že sťažovateľ svoje podanie ústavnému súdu mylne odvádza z ustanovení starého zákona o ústavnom súde, hoci od 1. marca 2019 je účinný „nový“ zákon o ústavnom súde.

III.A K sťažovateľom namietanému porušeniu označených ústavných práv postupom a napadnutým rozsudkom okresného súdu

42. Čo sa týka postupu a napadnutého rozsudku okresného súdu, ústavný súd upozorňuje, že ústavný súd už v minulosti rozhodoval o možnom porušení ústavných práv sťažovateľa na podklade identickej ústavnej sťažnosti sťažovateľa proti postupu a napadnutému rozsudku okresného súdu, pričom ústavný súd rozhodol uznesením č. k. IV. ÚS 516/2018-10 z 27. septembra 2018 o odmietnutí ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa postupu a napadnutého rozsudku okresného súdu pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

42.1 V tejto časti ústavnej sťažnosti je vec sťažovateľa právoplatne rozhodnutá ústavným súdom a je potrebné ju pre prekážku rei iudicatae odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

III.B K sťažovateľom namietanému porušeniu označených ústavných práv postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu

43. Ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá sa týka namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a ktorá smeruje proti postupu a napadnutému rozsudku krajského súdu, považoval aj vzhľadom na svoje predchádzajúce uznesenie č. k. IV. ÚS 516/2018-10 z 27. septembra 2018 a akcentujúc pritom závery rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská v. Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, najmä jeho body 51, 53 a 54) za kľúčové posúdiť, či vzhľadom na procesný postup krajského súdu v konaní o odvolaní, spôsob, ktorým krajský súd zdôvodnil svoj právny názor a spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorými krajský súd zdôvodnil svoje rozhodnutie vzhľadom na zistený skutkový stav, nie je sťažnosť zjavne neopodstatnená.

44. Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ako aj o vine a treste za spáchané trestné činy v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé takéto konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. ústavy (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 (právo na spravodlivý proces) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

44.1 Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010,

IV. ÚS 159/07). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

44.2 Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v ním rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu. V trestnom procese a rozhodovaní súdu o vine a treste to znamená, že súd musí riadne posúdiť, najmä či sa skutok stal, či tento skutok má všetky znaky niektorého trestného činu a aká je jeho právna kvalifikácia, či tento skutok spáchal obžalovaný, či je obžalovaný za tento skutok trestne zodpovedný, či trestnosť skutku nezanikla, či má byť uložený trest a aký. Tieto závery musia byť súdom riadne odôvodnené na základe vykonaného dokazovania (§ 119 a § 168 ods. 1 Trestného poriadku).

44.3 Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť, bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (pozri napr. *Helle v. Fínsko*, č. 20772/92, rozsudok ESĽP z 19. 12. 1997, bod 60; *Rajkovič v. Chorvátsko*, č. 50943/99, rozhodnutie ESĽP z 3. 5. 2001, bod 2).

44.4 Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

44.5 Na tomto mieste je nutné pripomenúť, že ústavný súd, ktorého úlohou je v zmysle čl. 124 ústavy ochrana ústavnosti, nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (podobne už II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

45. Prevedené na skutkový a právny stav v sťažovateľovej veci ústavný súd v úvode konštatuje, že posudzujúc procesný postup krajského súdu v konaní o odvolaní sťažovateľa je ústavný súd toho názoru, že krajský súd vo veci sťažovateľovho odvolania konal zákonom predpísaným procesným postupom (§ 316 a nasl. Trestného poriadku). Postup krajského súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na postup odvolacieho súdu a požiadavkami kladenými ústavou a dohovorom na procesný postup všeobecného súdu.

45.1 Z formálneho hľadiska nemožno napadnutému rozsudku krajského súdu pre účely posudzovania dodržania dikcie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 50 ods. 3 ústavy nič vytknúť. Napadnutý rozsudok krajského súdu spĺňa požiadavky vyplývajúce z príslušnej zákonnej reglementácie formálnej kvality rozhodnutia odvolacieho súdu tejto procesnej formy.

45.2 Akcentujúc skutkové a právne závery, a teda aj interpretáciu a aplikáciu ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku odvolacím súdom a aj odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ústavný súd uzatvára, že pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku

krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Krajský súd nijako nevybočil ani z medzí určených čl. 50 ods. 3 ústavy. Krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil skutkové zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy v súlade s ich znením, obsahom i duchom.

45.3 Odôvodnenie napadnutého rozsudku nie je stručnejšieho rázu, ale je vyčerpávajúce, krajský súd sa neobmedzil na citovanie alebo parafrázovanie záverov okresného súdu, ale sám učinil závery vo veci sťažovateľa. Odvolacím súdom boli dodržané princípy práva na obhajobu, sťažovateľ mal možnosť predniesť svoje argumenty a obhajobu a sťažovateľovi sa dostalo odpovede na ťažiskové otázky rámcujúce jeho vec, a to čo sa týka

(i) naplnenia znakov skutkovej podstaty pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu v spolupáchateľstve,

(ii) vykonania konkrétnych dôkazov a ich vyhodnotenia,

(iii) popierania protiprávnosti konania sťažovateľom a obhajoby spočívajúcej v tvrdení, že sám sťažovateľ bol spoluobžalovanými podvedený.

45.4 Tieto právne závery krajského súdu nie je potrebné zo strany ústavného súdu v žiadnom smere dopĺňať alebo revidovať, ústavný súd na ne s ohľadom na námietky sťažovateľa plne odkazuje, keďže podľa ústavného súdu sú ústavne udržateľné a bohaté na relevantné a právne čisté argumenty týkajúce sa dokázania viny sťažovateľa a uloženia trestu za spáchaný trestný čin.

45.5 Závery krajského súdu a ich odôvodnenie, ako aj postup krajského súdu v odvolacom konaní je teda nutné považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Z týchto dôvodov je potrebné odmietnuť ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, a to ako zjavne neopodstatnenú.

III.C K návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu podľa § 129 zákona o ústavnom súde

46. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

46.1 Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, nie je potrebné osobitne sa zaoberať požiadavkou sťažovateľa na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku okresného súdu a napadnutého rozsudku krajského súdu.

46.2 Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu